

Č.j. P 588/25

U s n e s e n í **Navržené usnesení**

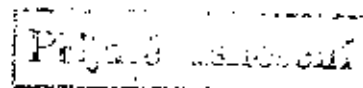
k bodu Výsledky zasedání Politického poradního výboru
členských států Varšavské smlouvy v Budapešti
/s. G. Husák, s. V. Biľak/

U s n e s e n o :

Předsednictvo ÚV KSČ

I. schvaluje

1. postup čs. delegace vedené generálním
tajemníkem ÚV KSČ s. Gustávem Husákem na
zasedání Politického poradního výboru
členských států Varšavské smlouvy v Budapešti
ve dnech 10. a 11. června 1986;
2. Výzva členských států Varšavské smlouvy
členským státům NATO a všem evropským zemím -
program snížení ozbrojených sil a konvenční
výzbroje v Evropě;
3. společné komuniké ze zasedání;
4. tiskovou zprávu o projednání závěrů zasedání
Politického poradního výboru členských států
Varšavské smlouvy v předsednictvu ÚV KSČ
a vládě ČSSR;

Č.j. P 588

U s n e s e n í

11. schůze předsednictva ÚV KSČ ze dne 19. června 1986

k bodu 1/a: Výsledky zasedání Politického poradního výboru
členských států Varšavské smlouvy v Budapešti
/s. G. Husák, s. V. Biřák/

U s n e s e n o :

Předsednictvo ÚV KSČ

I. schvaluje

1. postup čs. delegace vedené generálním
tajemníkem ÚV KSČ s. Gustávem Husákem na
zasedání Politického poradního výboru
členských států Varšavské smlouvy v Budapešti
ve dnech 10. a 11. června 1986;
2. Výzvu členských států Varšavské smlouvy
členským státům NATO a všem evropským zemím -
program snížení ozbrojených sil a konvenční
výzbroje v Evropě;
3. společné komuniké ze zasedání;
4. tiskovou zprávu o projednání závěrů zasedání
Politického poradního výboru členských států
Varšavské smlouvy v předsednictvu ÚV KSČ
a vládě ČSSR;

Provede: s. J. Fojtík

Příloha III.Důvodová zpráva

Budapeštské zasedání politického poradního výboru členských států Varšavské smlouvy se uskutečnilo za složité mezinárodní situace, zostřené v důsledku nových destruktivních akcí USA /agrese proti Libyi, protisovětská kampaně rozpoutaná v souvislosti s havárií na černobylské jaderné elektrárně, rozhodnutí nedodržovat ustanovení smlouvy SALT II/. Bylo to první zasedání nejvyššího orgánu Varšavské smlouvy po sjezdech většiny bratrských stran. Jeho hlavním úkolem bylo vytýčení základních směrů zahraničně-politické aktivity spojeneckých socialistických zemí a především přijetí společné významné iniciativy v oblasti snížení ozbrojených sil a konvenční výzbroje v Evropě.

Jednání k přípravě návrhů dokumentů ze zasedání PPV byla na úrovni zvláštních představitelů zahájena v Bu-

dapešti 26. května a na úrovni náměstků od 7. června. Jako obvykle byla obtížná v důsledku postojů delegace RSR, která měla ke všem dokumentům řadu zásadních připomínek. Rumunští soudruzi dali v průběhu jednání jasně najevo, že vedoucí jejich delegace byl před odletem do Budapešti přijat s. Ceaușescem, že dostal instrukce k jednání o dokumentech přímo od něho, a že nikdo jiný je z rumunské strany nemůže v průběhu jednání změnit. Proto též některé zásadní otázky zůstaly otevřené až do příletu delegací.

Nejvíce se situace vyhroutil při projednávání návrhu Výzvy o snížení ozbrojených sil a konvenční výzbroje v Evropě. K 9 stránkovému návrhu SSSR připravila RSR své písemné stanovisko v rozsahu 11 stran a důrazně požadovala zahrnout své požadavky do připravovaného dokumentu. Jednalo se v podstatě o návrhy přednesené již v průběhu zasedání výboru ministrů zahraničních věcí ve Varšavě v březnu t.r. V názvu Výzvy a ve všech odstavcích, kde se hovořilo o snižování ozbrojených sil a výzbroje důsledně trvala na tom, aby jako třetí komponent bylo uvedeno i snižování vojenských výdajů, bez ohledu na to, že tento požadavek nemá jen evropský, ale i globální charakter. Nespokojovala se s tím, že důsledkem realizace Výzvy by bylo i snížení vojenských výdajů a trvala na direktivním vyjádření tohoto požadavku. Hlavní požadavek RSR však spočíval v tom, aby v textu Výzvy byl zahrnut tříetapový plán /do r. 1990, 1995, 2000/ snižování vojenských výdajů, ozbrojených sil a výzbroje, počínaje 25 - 30 % do r. 1990 a konče přibližně 50 % do r. 2000. Kromě toho měla RSR i řadu dalších dílčích připomínek, které byly buď odmítnuty nebo zařazeny do Výzvy resp. komuniké v přijatelné kompromisní formě. Další diskuse vyvolala skutečnost, že návrh Výzvy byl předložen k projednávání až krátce před zasedáním PPV, text se v některých částech prolínal s textem komuniké a některé části bylo třeba upravovat resp. zpřesňo-

vat. Řadu konkrétních připomínek přednesla na pokyn svého ústředí zejména delegace PLR. Složitá byla diskuze o vojenských doktrínách a koncepcích v současné době. Text Výzvy byl definitivně dohodnut až 10. června po dvou setkáních s. Gorbačova se s. Ceaušescem před zahájením jednání a pak ještě v jeho průběhu. Od svých hlavních požadavků RSR zatím ustoupila a jen některé dílčí doplňky byly zahrnuty do textu komuniké.

Jednání o návrhu komuniké byla rovněž složitá a zdlouhavá. Po dohodnutí řady kompromisních formulací prakticky ve všech kapitolách dokumentu /dle obvyklých požadavků RSR/ zůstalo nakonec otevřených jen několik otázek. Na rozdíl od minulosti delegace RSR kategoricky odmítala vyjádřit v komuniké podporu jen návrhům SSSR na ženevských jednáních s USA a trvala na doplňku, že i návrhy USA a dalších států jsou dobrým základem pro dosažení dohod. SSSR a všechny další delegace s tímto doplňkem nemohly souhlasit a tak byla celá tato část vypuštěna. Na rozdíl od dokumentu v Sofii a ve Varšavě je to krok zpět, který kontrastuje s podporou pozice USA na těchto jednáních při setkáních západních představitelů /Tokio, orgány NATO/.

Nepodařilo se, stejně jako v minulosti, vyjádřit blíže naše stanovisko k situaci v asijské a tichomořské oblasti, a to pro nesouhlas RSR - především s ohledem na ČLR.

Odmítavý byl postoj RSR i k tomu, aby v části o spolupráci států Varšavské smlouvy bylo zmíněno i rozšíření rámce přímých kontaktů mezi lidmi. Byla přijata širší kompromisní formulace, stejně jako u desítek dalších připomínek RSR.

Při projednávání textu návrhu Protokolu, který není zveřejňován, RSR rovněž prosadila některá svá stanoviska. Nesouhlasila s iniciativou MLR zařadit do dokumentu odstavec o tom, že generální tajemník PPV VS bude předkládat zasedání PPV zprávu o plnění tímto orgánem uložených úkolů.

Všechny ostatní delegace tuto iniciativu MLR uvítaly a o text této poprvé vypracované zprávy požádaly. Negativní postoj RSR byl ovlivněn jejím nezájmem o další zdokonalování mechanismu VS.

Spornou otázkou, dokonce ještě po skončení zasedání PPV, bylo i zahrnutí operativních závěrů z vystoupení vedoucích jednotlivých delegací do Protokolu. Protože RSR nemohla prosadit, aby náměty z vystoupení s. Ceaušesca byly v Protokolu uvedeny v jí navrhovaných formulacích, dosáhla změny dosavadní praxe v tom, že místo nich jsou k Protokolu připojeny projevy všech vedoucích delegací. To dává teoreticky každé delegaci /jde však především o delegaci RSR/ možnost v mezidobí se vrátit ke kterémukoliv z přednesených návrhů či námětů a požadovat jeho expertní projednání či realizaci - pokud ovšem budou všechny delegace souhlasit. Toto opatření je krokem zpět v dosavadní praxi.

Vlastní zasedání politického poradního výboru bylo zahájeno 10. června v poledne a ukončeno 11. června dopoledne. Poté se ještě uskutečnilo neformální setkání generálních a 1. tajemníků ÚV bratrských stran v úzkém kruhu a obdobné setkání ministrů zahraničních věcí.

Po zahájení porady PPV s. Kádárem přednesl jako první svůj projev soudruh S.M. Gorbačov. V úvodu svého vystoupení zmínil sjezdy bratrských stran a podtrhl hlavní závěry XXVII. sjezdu KSSS. Zdůraznil, že je třeba provádět ofenzivní, iniciativní zahraniční politiku a nedopřávat třídním protivníkům oddech. V souvislosti se setkáním v Praze konstatoval, že ženevský sovětsko-americký dialog byl nezbytný a odůvodněný, byla na něm demonstrována možnost obratu k lepšímu ve světě, k návratu uvolnění. Na konkrétních příkladech dokumentoval jak SSSR usiloval změnit tyto možnosti v realitu. Naopak nejreakčnější imperialistické kruhy, a především ty, jež jsou svázané s vojensko-průmyslovým komplexem USA, se snaží provádět politiku sloužící

jejich třídním a v mnohém jen klanovým zájmům. Prosazují vojenské programy a sabotují jednání. Reaganem ohlášený záměr vyjít za rámec dohod SALT I a SALT II znamená podkopání jednoho ze základů, na nichž spočívá současná strategická stabilita. Útočí i na další dohodu, - o protiraketové obraně /PRO/. To vše vyvolává pochybnosti a nesusouhlas nejen v USA, ale i mezi jejich spojenci. K anti-sovětským pomluvám a obviněním prohlásil, že SSSR příslušná omezení dohody SALT II striktně respektuje.

K novému setkání s Reaganem uvedl, že je to jeden ze složitých případů, kdy nelze spěchat s jednoznačnou odpovědí.

Poté se zabýval ženevskými jednáními a prohlásil, že SSSR dělá kroky k dosažení reálných dohod s tím, že chápe, že pohyb vpřed není možný bez kompromisů. V souvislosti s kosmickými zbraněmi konstatoval, že frontální útok proti SOI rozhodující úspěch nepřináší a že je třeba udržet SOI v určitých hranicích, nedopustit vytváření a rozmísťování v kosmu prototypů úderných kosmických zbraní. SSSR už navrhl omezit práce v oblasti PRO úrovní laboratorních výzkumů a dohodnout se na potvrzení platnosti smlouvy o PRO po dobu 15. - 20 let, čímž by bylo znemožněno vytvoření kosmického štítu. Za zachování této dohody vystupují i NSR, Anglie a Francie.

Ke strategickým útočným zbraním uvedl, že SSSR hodlá předložit návrh, aby se jejich snížení vztahovalo pouze na takové strategické zbraně SSSR a USA, které jsou zahrnuty v dohodě SALT II a v protokolu - t.j. mezikontinentální rakety, balistické rakety na ponorkách, těžké bombardéry se všemi jejich jadernými náložemi a též rakety s plochou dráhou letu s velkým doletem. Prostředky na předsunutých pozicích USA, jež mohou dosáhnout území SSSR, by se nezvyšovaly.

Rovněž v jednáních o RSD v Evropě vyšel SSSR daleko vstříc Západu tím, že souhlasil, že při nulové variantě

RSR mezi SSSR a USA v evropské zóně zůstanou pouze anglické a francouzské jaderné rakety - na současné úrovni. SSSR je připraven nezvyšovat počet RSD v Ásii.

Pružnost SSSR je patrná i z uvažovaného kompromisního návrhu - počet jaderných náloží strategických útočných zbraní zvýšit z navržených 6000 náloží, což Američany neuspokojuje, na prozatímní dobu na 8000 jednotek.

Poté se zabýval novým návrhem na snížení ozbrojených sil a konvenčních zbraní v Evropě a mírovou spoluprací v kosmu, vztahy mezi USA a jejich spojenci, jejich vzájemnými rozpory, přičemž v základních zájmech existuje třídní disciplína.

K činnosti na hlavním - evropském směru poukázal na možnosti dalšího rozvoje helsinského procesu a zdůraznil nutnost zaujetí hned na počátku vídeňské schůzky aktivní dynamické, ofenzivní pozice ve všech směrech, včetně oblasti humanitární.

K bilaterálním vztahům s NSR uvedl, že si SSSR uvědomuje význam a roli NSR v evropských a světových záležitostech. Existují možnosti rozvoje vzájemných styků, což je však ztěžováno negativními aspekty politiky současné vlády NSR. Vzhledem k blížícím se volbám, jejichž vyhlídky zatím nejsou jednoznačné, SSSR nebude v kontaktech s vládou Kohla dělat zatím nic, co není nezbytné a že bude lépe se zdržet letos setkání na vyšší úrovni, na které NSR naléhá. Naopak smysl má pokračovat v aktivní práci s SPD, "zelenými", dalšími opozičními kruhy a možná i s Genscherem.

Pozornost věnoval i vztahům s ČLR, neboť na tom, kam půjde tato socialistická velmoc bude do značné míry záviset i vývoj poměru sil mezi socialismem a imperialismem ve světovém měřítku. SSSR proto hledá trpělivě cesty k většímu porozumění s Čínou, již dvakrát navrhl setkání na nejvyšší úrovni. Konstatoval, že nelze říci, že ČLR je zajedno s imperialismem, ale současně není ani s námi ani s naším společenstvím. Normalizace vztahů s Čínou je i jedním z před-

pokladů k ozdravení situace v asijsko-tichooceánské oblasti, kde se vojensko-politické události vyvíjejí mimo rámec jakýchkoliv mírových dohod či procesu obdobném Helsinkám.

Dále se zabýval OSN, možnostmi efektivního využití valných shromáždění. Zdůraznil, že je opodstatněné připravit pro nadcházející VS OSN společný návrh o vypracování v rámci OSN dokumentu o komplexním systému mezinárodní bezpečnosti a tím, že ministerstva zahraničí by okamžitě měla zahájit praktickou činnost na tomto dokumentu.

Ocenil užitečnost návrhů bratrských zemí na vytváření zón bez jaderných a chemických zbraní v Evropě a podpořil ideu svolání celoevropského ekonomického a vědeckotechnického fóra.

K řešení současných problémů by mohly aktivněji přispět i porady tajemníků ÚV bratrských stran pro mezinárodní a ideologické otázky. Jejich práci je třeba přebudovat a zaměřit na živou výměnu názorů a vypracování konkrétních vzájemně užitečných dohod.

V závěru se zabýval součinností bratrských stran a zemí, která zpevňuje a zefektivňuje vzájemnou spolupráci, posiluje naše pozice. Podtrhl význam zdokonalování vzájemných svazků, mechanismu spolupráce socialistických zemí, včetně v rámci VS, operativní výměny informací.

Ve vystoupeních ostatních vedoucích představitelů států VS byla jednoznačně odsouzena imperialistická politika neoglobalismu, prováděná Reaganovou administrativou a její podpora ze strany nejbližších spojenců USA. Prioritní pozornost byla věnována zejména problematice omezení zbrojení a odzbrojení, mírovým iniciativám SSSR a států Varšavské smlouvy. V této souvislosti byla vyjádřena podpora sovětskému programu likvidace zbraní hromadného ničení z 15. ledna 1986. V rámci evropské problematiky bylo větší

místo než v minulosti uděleno helsinskému procesu, především ve spojení s nadcházející vídeňskou schůzkou KBSE. Znovu byla zdůrazněna oboustranná prospěšnost v případě ustavení vzájemných styků mezi RVHP a EHS.

Pokud jde o rozvoj spolupráce mezi státy VS byla v popředí zejména oblast ekonomické spolupráce, otázky spojené s realizací úkolů socialistické ekonomické integrace a dále zdokonalování mechanismu vzájemné spolupráce.

Soudruh G. Husák ocenil skutečnost, že zasedání a konzultace v rámci PPV dostaly tolik potřebný pravidelný charakter.

Vyzvedl význam sjezdů bratrských stran, zejména XXVII. sjezdu KSSS. Zdůraznil, že sjezd KSČ v zahraničně-politické oblasti plně podpořil mírový program sjezdu KSSS.

Vyzvedl společnou iniciativu ČSSR a NDR na vytvoření zóny bez chemických zbraní ve střední Evropě, přičemž poukázal, že tato společná iniciativa s SPD je přijímána i dalšími stranami Socialistické internacionály. Vysoce ocenil její podporu bratrskými stranami.

Vyjádřil se pro společné posouzení způsobů jak ještě přesvědčivěji rozpracovat naše mírové iniciativy, abychom pro ně získali veřejnost evropských zemí.

Konstatoval, že v politice NSR nachází své vyjádření doktrína revanšismu a uvedl, že nedávno se akce sudetoněmeckého landsmanšaftu poprvé aktivně účastnil i kancléř Kohl a další oficiální činitelé NSR.

V souvislosti s přípravou vídeňské schůzky KBSE potvrdil čs. záměr, přednesený již na zasedání výboru ministrů zahraničí VS ve Varšavě vystoupit ve Vídni s návrhem svolat v ČSSR po této schůzce "Ekonomické fórum" k posouzení rozvoje celoevropské ekonomické spolupráce.

Zdůraznil principiální význam podstatného zvýšení akceschopnosti a operativnosti RVHP. ČSSR za prvořadou považuje realizaci Komplexního programu vědeckotechnického rozvoje RVHP. Je také nutné urychlit realizaci dvoustranných programů dlouhodobé spolupráce.

Na závěr zdůraznil mimořádný význam, který přikládáme všestrannému upevnění organizace Varšavské smlouvy a přivítal vytváření skupiny pro vzájemnou aktuální informaci.

Soudruh W. Jaruzelski upozornil, že avanturistická politika USA stimuluje i revanšistické kruhy v NSR.

Vyzval, aby bratrské státy nadále podporovaly návrh PLR v OSN na vypracování zprávy o důsledcích militarizace vesmíru.

PLR se domnívá, že by se měly posoudit následující otázky:

- předložit alternativní návrh na uskutečnění konference států VS a NATO ke snížení konvenční výzbroje v Evropě

- na přípravné schůzce ve Vídni navrhnout uskutečnění schůzky expertů KBSE k příčinám regresu v ekonomických vztazích Východ-Západ, s důrazem na posouzení způsobů překonání překážek rozvoje vědeckotechnické spolupráce

- vyjádřit připravenost uskutečnit setkání expertů k problematice terorismu.

Navrhl posoudit možnost brzkého uskutečnění zvláštního zasedání na nejvyšší úrovni k realizaci našich záměrů v oblasti ekonomické a vědeckotechnické spolupráce. Podtrhl význam zlepšení koordinace naší politiky působící proti ekonomické a vědeckotechnické blokádě vůči nám.

Zdůraznil nutnost zvyšování obranyschopnosti našeho svazku, zdokonalování spolupráce v oblasti vědy a techniky, v obranném průmyslu. Vyjádřil se za zdokonalování vý-

měny operativní informace k nebezpečným nebo konfliktním situacím v Evropě a ve světě.

Soudruh E. Honecker zdůraznil, že v poválečném období nikdy nebyla taková propast mezi USA a západní Evropou jako dnes. Téměř již neexistuje otázka, v níž by měly jednotný názor. Současná antievropská politika USA zřejmě povede k dalšímu odcizení. NDR v diskusích s činiteli západních zemí a v kontaktech s představiteli všech spolkových zemí NSR vytrvale objasňuje návrhy SSSR a VS.

SED, stejně jako další bratrské strany, i nadále rozvíjí kontakty s SPD. Velmi užitečná byla společná iniciativa SED, KSČ a SPD k vytvoření pásma bez chemických zbraní v Evropě. Nyní SED jedná s SPD o iniciativě na vytvoření koridoru bez jaderných zbraní ve střední Evropě. Obě strany se dohodly, že tentokrát nebudou usilovat o vypracování návrhu smlouvy. První výsledky lze očekávat v říjnu t.r.

Zdůraznil velký význam normalizace vztahů mezi RVHP a EHS a také následného ustavení dvoustranných vztahů jednotlivých socialistických zemí s EHS.

V pasáži k celoevropskému procesu se vyslovil pro to, aby v centru jednání následné schůzky KBSE ve Vídni byl program VS na snížení ozbrojených sil a konvenční výzbroje v Evropě, který by byl poté přenesen do druhé etapy stockholmské konference. Pro schůzku je zapotřebí připravit "katalog návrhů", zejména pro I. a II. koš.

Značnou pozornost věnoval hospodářské spolupráci mezi socialistickými zeměmi. Spolupráce však musí být efektivní, je třeba se zbýti neplodných jednání a zbytečných administrativních operací. Vyslovil se pro rozvoj přímých svazků mezi vědeckými institucemi, podniky a sdruženími na ekonomickém základě.

Soudruh T. Živkov poukázal na zastaralost názorů, že při jaderném úderu proti socialistickým zemím náš

odvetný úder zničí imperialismus. Dnes mohou oba systémy buď společně existovat nebo společně zahynout.

Dále se zaměřil na otázku, jak mohou socialistické země co nejrychleji překonat vědeckotechnické zaostávání, dosáhnout parity v ekonomické oblasti a zejména ve společenské produktivitě práce. Poukázal na škodlivé nedoceňování zákona hodnoty. Do nedávna se vůbec neuznávalo, že takový zákon působí v podmínkách socialismu a že jsou s ním spojeny zbožně-peněžní vztahy a ekvivalentní směna. To značně poškodilo a poškozuje rozvoj našeho zřízení. Místo toho byla zřízena těžkopádná administrativní nadstavba, která se změnila v "továrnu na byrokracií".

Vyslovil se pro posílení spolupráce mezi RVHP a EHS. Bylo by užitečné posoudit otázku ustanovení vztahů k Evropskému parlamentu a k dalším orgánům EHS, jež se zabývají otázkami mezinárodní politiky.

Vyslovil se pro širší uskutečňování pracovních schůzek vedoucích činitelů komunistických stran socialistických zemí s představiteli evropských socialistických a sociálně-demokratických stran k otázce míru, bezpečnosti a spolupráce na kontinentu. Správné by také bylo organizovat podobné schůzky s představiteli dalších stran - agrárních, liberálních apod.

Kriticky se vyjádřil k činnosti RVHP a ke spolupráci mezi socialistickými zeměmi vůbec, v níž existují vážné ekonomické, právní a byrokratické překážky, vyslovil se pro skutečnou přestavbu RVHP.

Za užitečnou praxi označil pravidelné uskutečňování porad tajemníků ústředních výborů a vedoucích činitelů dalších kompetentních orgánů. Zkušenosti však ukazují, že tato forma ne vždy přináší očekávané výsledky.

Soudruh J. Kádár zdůraznil význam upevňování styků a rozvoje spolupráce s ostatními státy světové socialistické soustavy a rovněž se státy socialistické orientace. Za nezbytný a důležitý označil rozvoj styků s ČLR.

Vyzvedl trpělivost a pevnost sovětského vedení v jeho záměru nevzdat se možnosti nové sovětsko-americké schůzky na nejvyšší úrovni.

Značnou část projevu věnoval celoevropskému procesu. Zdůraznil, že podmínky a možnosti pro pokračování v konstruktivním dialogu, pro rozšíření politiky uvolňování jsou zejména na našem kontinentě. Naše iniciativy a společné úsilí mohou zahájit novou, příznivou etapu procesu bezpečnosti a spolupráce. Vyjádřil souhlas s tím, aby na vídeňské schůzce KBSE naše státy navrhly uskutečnit "Ekonomické fórum".

Vyslovil se pro širší než doposud distribuci dokumentů ze zasedání PPV.

Soudruh N. Ceaușescu do svého vystoupení zahrnul většinu rumunských návrhů a iniciativ, které se rumunské straně nepodařilo zahrnout do dokumentů ze zasedání PPV.

Zdůraznil, že je nutné ještě v tomto roce dosáhnout dohody o zastavení rozmísťování nových raket středního doletu v Evropě a o zahájení procesu likvidace stávajících. V této souvislosti navrhl uskutečnit zvláštní konferenci o otázkách odstranění jaderných zbraní z Evropy a o bezpečném využívání jaderné energie pro mírové účely.

Připoměl návrh RSR na konání celosvětové konference o otázkách využití kosmu a vytvoření zvláštního orgánu pro kosmos v rámci OSN.

Navrhl, aby státy VS vystoupily s iniciativou vypracování mezinárodního programu boje proti suchu, za ochranu přírody a životního prostředí.

Uvedl, že je třeba usilovat o mezinárodní dohodu na základě které by se státy zavázaly nevyužívat výsledky vědy a techniky k výrobě nových prostředků hromadného ničení.

Zdůraznil, že je nutno přejít ke komplexnímu posouzení otázek odzbrojení, k vypracování programu, v jehož centru by byly otázky jaderného odzbrojení a také opatření k likvidaci konvenčních zbraní, snížení ozbrojených sil, vojenských výdajů aj.

Předložil plán snížení ozbrojených sil, konvenční výzbroje a vojenských výdajů do roku 2000. V souladu s tímto plánem by v první etapě /do roku 1990/ došlo ke snížení o 20 - 30 % a ve dvou následujících etapách /1990 - 2000/ celkem o 50 % ve srovnání se současným stavem.

Navrhl, aby státy VS ještě v tomto roce jednostranně snížily ozbrojené síly, výzbroj a vojenské výdaje o 5 - 10 % s cílem přimět k podobnému kroku USA a jejich spojence.

Tento návrh zdůvodnil tím, že současný vojenský potenciál států VS umožňuje podobný krok, aniž by došlo k narušení vojenské rovnováhy.

Zopakoval návrh na likvidaci zahraničních vojenských základů a stažení vojsk z cizích území. Současně zdůraznil, že je nutno zřeknout se konání velkých cvičení v blízkosti hranic a v mezinárodních vodách. V této souvislosti podtrhl význam vytvoření pásem bezpečnosti podél hranic států, především VS a NATO, ve kterých by se nekonala cvičení, přesuny, ani soustřeďování vojsk.

Konstatoval, že významnou úlohu by mohly sehrát schůzky mezi státy VS a NATO, na kterých by byly posouzeny otázky odzbrojení a odstranění nebezpečí války, jakož i návrhy, jež by napomohly k dosažení dohod na sovětsko-amerických jednáních v Ženevě i na druhých odzbrojovacích fórech.

Navrhl, aby ministři zahraničních věcí resp. zvláštní skupina představitelů států VS vypracovala odpovídající návrhy s cílem dosažení dohod na stockholmské konferenci. V případě nezbytnosti se vyslovil i pro provedení přímých nových konzultací mezi generálními tajemníky.

V souvislosti s vídeňskými jednáními o snížení ozbrojených sil a výzbroje ve střední Evropě doporučil, aby socialistické země vypracovaly návrhy, jež by ještě v tomto roce umožnily dosažení dohod.

Prohlásil, že státy VS by měly vystoupit s iniciativou a uskutečnit řadu politických a diplomatických kroků, jež

by vedly k ukončení války mezi Iránem a Irákem a řešení problému cestou jednání.

Uvedl, že RSR považuje za nutné uskutečnit mezinárodní konferenci v rámci OSN, na níž by byly posouzeny aktuální ekonomické otázky, jako např. nový mezinárodní ekonomický řád, problémy zaostalosti řady zemí ap.

Zdůraznil, že v zájmu věci socialismu a míru je nutné upevňovat spolupráci a solidaritu mezi socialistickými zeměmi, překonávat rozpory, které mezi některými z nich existují.

Na závěr uvedl, že centrální místo na setkáních generálních tajemníků by měly zaujímat ne otázky vojenské spolupráce, nýbrž především otázky spojené s ekonomickou spoluprací, s výstavbou socialismu a komunismu.

Druhý den jednání přednesl projev o situaci ve spojených ozbrojených silách členských států Varšavské smlouvy a o opatřeních k dalšímu zvýšení jejich bojové přípravy maršál SSSR V. G. Kulikov.

Poté bylo odsouhlaseno komuniké a důvěrný protokol ze zasedání PPV a podepsán vedoucími všech delegací text Výzvy států VS státům NATO, všem evropským zemím s programem snížení ozbrojených sil a konvenční výzbroje v Evropě.

Závěrečným projevem s. N. Ceaušesca, který předsedal poslednímu jednání, bylo oficiální zasedání PPV 11. 6. 1986 v 9,45 hodin ukončeno.

Ve Výzvě, hlavním dokumentu ze zasedání budapeštského politického poradního výboru, je rozpracován ucelený a konkrétní program snížení ozbrojených sil a konvenční výzbroje na evropském kontinentu - od Atlantiku až po Ural. Státy Varšavské smlouvy navrhuji podstatné snížení všech složek pozemních vojsk a taktického úderného letectva evropských států a rovněž odpovídajících sil a prostředků USA a Kanady rozmístěných v Evropě. Zároveň s konvenční výzbrojí by snížení podléhaly i jaderné zbraně operačně-taktického určení s doletem do 1.000 km.

Jako první krok by se uskutečnilo v průběhu 1 - 2 roků jednorázové vzájemné snížení početního stavu vojsk obou bloků o 100 - 150 tisíc mužů na každé straně. Současně je navrhováno další snížení až do výše 25 % ve srovnání se současným stavem, tzn. více než o půl miliónu mužů na každé straně, jež by mělo být realizováno počátkem 90. let. Výzbroj a technika podléhající snížení by byla zničena nebo skladována na národním území, zničeny by byly jaderné nálože.

Nedílnou součástí smluvních závazků by byl systém spolehlivé a účinné kontroly s použitím jak národních technických prostředků, tak i mezinárodních procedur, včetně inspekce na místě. Návrh předpokládá i přijetí dalších opatření směřujících k posílení důvěry a bezpečnosti v Evropě.

V komuniké ze zasedání bylo zaujato stanovisko k nejzávažnějším problémům současné mezinárodní situace. Zvláštní důraz je dáván otázkám omezení zbrojení a odzbrojení, vytýčení hlavních směrů aktivity spojeneckých socialistických států na tomto úseku. Velká pozornost je věnována evropské problematice, a to jak z pohledu mnohostranných odzbrojovacích fór, tak i upevnění a rozvoje spolupráce na základě helsinského závěrečného aktu. Vyjádřena je zde m.j. i podpora ostatních států VS nedávným návrhům NDR a ČSSR ohledně pásma bez chemických zbraní ve střední Evropě. V rámci globálních otázek je v komuniké m.j. obsažen i návrh na svolání mezinárodní konference pro otázky bezpečného rozvoje jaderné energetiky. V samostatné kapitole je zdůrazněn význam dalšího upevňování jednoty, součinnosti, koordinace a spolupráce členských států Varšavské smlouvy, a to ve všech oblastech, hospodářské, vědeckotechnické, kulturní aj.

V interním protokolu byl určen okruh států a organizací, kterým budou distribuovány přijaté dokumenty /v rozsahu širším, než doposud, včetně zemí a organizací rozvojevého světa/.

Je v něm odražena dohoda společně připravit pro nadcházející zasedání Valného shromáždění OSN návrh na vypraco-

vání zásadního dokumentu o komplexním systému mezinárodní bezpečnosti. Pro jeho vypracování bude vytvořena skupina expertů, která se sejde v Moskvě.

Dále protokol zakotvil, že zasedání PPV se budou uskutečňovat každoročně, obvykle v první polovině června, a zasedání výboru ministrů zahraničních věcí dvakrát ročně, v I. a IV. čtvrtletí, obvykle v březnu a v říjnu.

Vzhledem k nesouhlasu RSR vypracovaná "Informace generálního tajemníka PPV o mnohostranných akcích, uskutečněných v oblasti politické spolupráce v rámci VS po sofijském zasedání PPV" netvoří součást /přílohu/ protokolu. Byla však spojeným sekretariátem zasedání distribuována účastníkům spolu s ostatními dokumenty.

x

x

x

Zasedání politického poradního výboru v Budapešti zaujalo stanoviska k řešení nejzávažnějších otázek současných mezinárodních vztahů a přijalo konkrétní, realistický, závažný návrh na snížení ozbrojených sil a konvenční výzbroje v Evropě. Budapeštská výzva představuje spolu se sovětským programem likvidace zbraní hromadného ničení z 15. ledna 1986 dvě základní součásti jednotné zahraničně-politické linie států Varšavské smlouvy zaměřené na odstranění nebezpečí války, na obrát k lepšímu v Evropě i ve světě. Je to linie konstruktivní a realistická, jež odpovídá životním zájmům národů celé planety.

Úkoly, vyplývající pro československou zahraniční politiku z budapeštského zasedání PPV budou konkrétně uplatňovány jak při bilaterálních tak i multilaterálních jednáních a do jejich plnění budou zapojeny i čs. zastupitelské úřady. Propagaci a popularizaci přijatých dokumentů je třeba věnovat trvalou pozornost čs. sdělovacích prostředků.